

MUSEUM HET DOMEIN SITTARD

Archief 2011

Hartenbloed

Wandkleden van Helga Paetzold
29.11.2011 - 26.02.2012

Rasah Rindu

60 jaar Molukse gemeenschap in de regio
03.07.2011 - 06.11.2011

De Onderstroom II

De alternatieve jongerencultuur
1969-1977
26.03.2011 - 19.06.2011

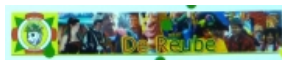
Zo Heisje Veer

Expositie over de namen van 11+ carnavalsverenigingen uit de gemeente Sittard Geleen
02.02.2011 - 13.03.2011

CV De Koelköp (1956)

Sanderbout

Deze vereniging viert dit jaar haar 5 x 11 jarig jubileum. Het getal 11 wordt ook wel het heilige getal genoemd van de carnavalswereld. Het feest start op 11/11 en wordt geleid door een Raad van Elf. Waar de symboliek vandaan komt is niet duidelijk. Een mooie gedachte is dat tijdens carnaval net als dit getal twee gelijken naast elkaar staan.

VV De Reube (1972)

Obbicht

In Obbicht koos men voor de naam CV De Reube. Een verwijzing naar de tijd dat dit knolgewas het hoofdvoedsel was van de Obbichtenaar. Reeds in de zeventiende eeuw beschreef de Jezuïet Jacob Kritzraedt hoe belangrijk de reub was voor de boerenbevolking in de omgeving. En in een openluchtspel van wijlen Herman Veugelers wordt verhaald hoe in 1568 Obbicht gespaard bleef van plunderingen door de soldaten van de Prins van Oranje die de Maas overstaken dankzij het aanbieden van reuben.

CV De Kempernaaze (1984)

Kemperkoul

Deze vereniging werd opgericht in de Sittardse nieuwbouwwijk De Kemperkoul. Een aantal feestneuzen vond dat deze wijk een eigen carnavalsvereniging moest hebben.

SV De Marotte (1881)

Zitterd

Zo heisje veer!

02.02.2011 - 13.03.2011

Expositie over de namen van 11+ carnavalsverenigingen uit Sittard- Geleen

In de afgelopen jaren waren er in Museum Het Domein al vaker tentoonstellingen te zien met het thema carnaval. Zo werd er in 2002 aandacht besteed aan de jubilerende carnavalsvereniging de Marotte. Daarna volgden onderwerpen zoals de collectie carnavalspostzegels en carnavalsonderscheidingen van Jean Meijntz. Dit keer is ervoor gekozen om een expositie te maken over de namen van de verschillende carnavalsverenigingen. Deze, vaak sprekende namen verwijzen meestal naar een historisch gegeven, naar een anekdote of zijn gewoon sjaele zeiver.

Er wordt aandacht geschonken aan de geschiedenis van deze vereniging door middel van foto's, videofragmenten en objecten. Hun naam verwijst naar het mijnverleden van de wijk "de koel" maar ook naar de kikkervisjes in vele poelen, in het dialect koelköp genoemd. Door middel van 3 kleine videoprojecties wordt de betekenis van de naam van deze vereniging in de tentoonstelling gevisualiseerd.

Uitgebreide aandacht

Vereniging CV De Koelköp uit Sanderbout bestaat 5 x 11 jaar. Vanwege dit jubileum krijgt ze een bijzondere plaats. Er wordt uitgebreid aandacht geschonken aan de geschiedenis van deze vereniging door middel van foto's, videofragmenten en objecten. Hun naam verwijst naar het mijnverleden van de wijk "de koel", maar ook naar de kikkervisjes in de vele poelen: de koelköp die een gedaanteverwisseling doormaken die als metafoor kan worden gezien voor de verkleedpartijen en identiteitswisselingen met carnaval.

SV De Flaarisse (1947)

Geleen

Deze sjadsvastelaovesvereniging uit de Wereldstad vermeldt dat een flaaris een gek is maar dan wel een hele slimme. Zij voeren de Aafgebrende gaaskaetel in hun logo. Dit symbool verwijst naar de vernietigende brand in de gashouder van de cokesfabriek Maurits ten gevolge van een bom die werd gegooid door een Amerikaanse jachtbommenwerper in september 1944.

VV De Sjoutvotte (1960)

Geleen – Kluis /Zuid

Deze club adopteerde de groene carnavalskleur. Groen, omdat deze kleur staat voor het frisse, jonge en onbevengene. Dat paste in een destijds jonge wijk en in de traditie van het Rijnlandse carnaval.

De vereniging met meer dan 55 (!) leden en een net zo'n groot aantal steunend leden, die wij Sjtiepers noemen. Met de Sjtieper, een steun of stut, verwijzen we naar het verleden van de wijk. Veel mijnwerkers en beamtten bouwden vlak na de oorlog hier hun eigen huis. Daartoe staken zij zich in de schulden met een hypothecaire lening. De Sjoutvot ofwel in het Nederlands 'de schuldkont' was geboren.....!

De Sjoutvotte organiseren niet alleen de gebruikelijke carnavaleske festiviteiten in de wijk, zoals een prinsuitroeping, een receptie en vastelaovesavonden. Ook haar sociale taak in de wijk heeft de vereniging hoog in het vaandel.

De Flanelle Lepkes (1995)

Het voornaamste doel van deze damesclub is het organiseren van een vrouluuzitting in Sittard.

In 1996 werd onder auspiciën van De Marotte deze zitting gehouden in Zaal Laumen aan de Putstraat. Hier heeft de zitting t/m 2003 plaatsgevonden. Toen Zaal Laumen verkocht werd is de zitting verhuisd naar Gemeenschapshuis De Baandert. Hier is de zitting t/m 2010 gebleven en dit jaar werd voor de eerste keer de zitting in Het Kaar in Overhoven gehouden. Elk jaar heeft de zitting een ander thema dat gepresenteerd wordt op het alternatief Sjtötefees, de eerste zondag in september, waar sinds 1998 aan wordt deelgenomen. Thema's van de afgelopen jaren zijn bijvoorbeeld: Tanzmarieke (2001); Zeeuws meisje (2005); Stewardess (2007); Burberry (2010).

De naam Flanelle Lepkes komt van Caro Deys. Haar moeder vroeg haar echtgenoot, als hij volgens haar té veel gedronken, "Flanelle Lepke" te zeggen. Kon hij dit niet was dát het bewijs dat hij te veel op had.

Naast de vrouluuzitting lopen ze mee in de kinderoptocht met hun kinderen (vanaf 1995 zijn er 11 geboren naast de 5 die er al waren + 5 kleinkinderen) die geheel in de stijl van de Flanelle Lepkes meelopen.

CV De Mechelkes (2007)

Marotte komt uit het Frans en staat voor zotskap, narrekap. Verder vermeldt het woordenboek nog stokpaardje en grill. De woordvoerder van de Marotte schreef: "Hou toch maar op het eerste, want dat is wat men in 1881 bedoelde. Ik kan het ze helaas niet meer vragen". "De Papegei" was de naam van de carnavalskrant die in 1882 werd uitgegeven. De Marotte hebben deze kleurrijke vogel, die vaak de waarheid spreekt uitgekozen tot hun symbool.

CV De Doale (1951)

Lömmerich

In Limbricht werd al van vóór 1900 carnaval gevierd, getuige een oude carnavalskrant. In 1900 werd een krant uitgegeven door de Lömmeriger Toete-Club. Aan deze vereniging herinnert nog de naam van de krant van de tegenwoordig; De Taoterie. De eerste krant had als koptekst "DE DOAL OET TE LIJMBORG" Deze vaalzwarte vogel (in het Nederlands kauw, roek of torenkraai genoemd) kwam in grote getale voor in de omgeving van de kasteeltoren. De contouren van het kasteel en het oude wapen van Limbricht zijn ook verwerkt in het logo van deze carnavalsvereniging. In de jaren dertig van de vorige eeuw hield de vereniging op te bestaan om in 1951 heropgericht te worden. De Raad van Elf ging pakte de draad weer op onder de naam De Doale.

VV de Haverbüle (1951)

Munstergelaen

De naam Haverbüle is afgeleid van de bijnaam die de inwoners van Munstergelaen kregen namelijk, namelijk Haverbuule. Vroeger liep door het hart van Munstergelaen een belangrijke weg, die Maastricht, Valkenburg en Aubel met het Land van Heinsberg en Wassenberg verbond.

Wellicht was Munstergelaen een van de vaste pleisterplaatsen langs de route, waar voerlieden en paarden stopten om de kelen te smeren en de magen van voerlui en de paarden te vullen. De paarden kregen dan de "haverzak" (haverbuul) omgehangen tijdens de rustpauze. Ook werden er karren en paardentuig gerepareerd.

De carnavalskleuren Rood - Geel - Blauw werden gekozen als teken van protest. Immers ten tijde van de oprichting wilde zowel Sittard als Geleen de zelfstandige gemeente Munstergelaen annexeren. En hiervan wilde Munstergelaen niets weten: Munstergelaen blij Munstergelaen. Zij kozen uit protest voor de kleuren uit het toenmalige gemeentewapen: Rood-Geel-Blauw. In hetzelfde idee van protest mocht ook deze geen Alaaf zijn, zoals in Sittard en Geleen. Dit werd "Gaef h'm haver".

Broukzittert

Broeksittard had een carnavalsvereniging die De Hanen heette. Broeksittard heet nog steeds het Hanenrijk. De heren zijn in 1993/1994 moesten stoppen met het organiseren van de activiteiten wegens een gebrek aan leden. De organisatie van de carnaval is toen overgenomen door hun dames, de "Kermelle Jöffers". Vanaf 1994 heeft Broeksittard dus een vrouwelijke carnavalsvereniging en een prinses. In 1996 hebben de eerste 2 dames die prinses geweest zijn zich samen gepakt en de "Auwst Prinsesse" opgericht. Vele prinsessen hebben zich in de loop der jaren aangesloten. Doordat er door verschillende omstandigheden een aantal dames de "Kermelle Jöffers" hebben moeten verlaten, hebben ze in 2005 besloten om te moeten stoppen. De "Auwst Prinsesse" hebben aangegeven de organisatie over te willen nemen, maar pas nadat ze in 2006 hun 1x11 jarig jubileum hadden gevierd. Bij een nieuwe carnavalsvereniging hoort ook een nieuwe naam, die was snel gevonden. Overal waar de "Auwst Prinsesse" kwamen werd gezegd: "Dao zeen de maedjes weier." Het Sittardse woord voor meisjes is Mechelkes en zo is aan het einde van het jubileumweekend van de "Auwst Prinsesse" de carnavalsvereniging "De Mechelkes" opgericht.

CV de Narre (1976)

Overhoven

In 1948 werd in Overhoven een carnavalsvereniging opgericht met de naam Pierrotte. In hun logo is een clown (pierrot) te zien. Deze vereniging heeft tot ongeveer 1962 bestaan. Met name de zittingen die de Pierrotte organiseerde waren van hoog niveau. Helaas is deze voorganger op een gegeven moment ter ziele gegaan en kwam de "Vastelaovend" in Overhoven op een laag pitje te staan. In de jaren zeventig kwam daar langzamerhand verandering in. De eerste voorzichtige initiatieven kwamen weer op gang. In de eerste plaats bedoeld voor en met de kinderen in de wijk. Onder andere de deelname aan de kinderoptocht. Op een feestavond van de plaatselijk voetbalvereniging DVO in november 1976, was een aantal van die optochtdeelnemers aanwezig. Zij hielden een collecte zodat ze een officiële vereniging konden oprichten. Wonderwel lukte dat, en de carnavalsvereniging Euverhaove was een feit. Het verzinnen van de officiële naam heeft toen nog enkele maanden geduurd. Men wilde de traditie van de Pierrotte voortzetten, maar niet de zelfde naam gebruiken. Al snel kwam men met het idee om, in het verlengde van Pierrot/Clown, de naam Nar te gebruiken. Want de Nar is immers iemand die met zijn grappen en streken voor vermaak zorgt voor jong en oud. De Nar werd bovendien gezien als kleurige opvolger van de zwart-witte Pierrot En zo was CV de Narre geboren. Inmiddels zijn we meer als 3 x 11 jaar verder in de tijd en floreert de carnaval in Overhoven en daarmee CV de Narre als nooit te voren.

VV De Zawpense (1975)

Beeg

Met de term 'Zawpense' kunnen zowel alle Beegtenaren (inwoners van Grevenbicht, Papenhoven en Schipperskerk) als de leden van de Vastelaovesvereniging bedoeld worden. het woord zawpens is samengesteld uit de woorden zaw en pens. Pens is een minder diplomatieke benaming voor buik. 'Zaw' betekent biest. Dit is de eerste melk van een koe die pas heeft gekalf. Biest heeft een hoog eiwitgehalte en een hoge calorische waarde. De biest is onmisbaar voor een pasgeboren kalf.

Het verhaal doet de ronde dat de arme Beegtenaren hun kinderen deze biest te drinken gaven. De kinderen kregen er dikke buikjes van.

De Mander (1930)

Zitterd

"Zo mer Get" was een vriendenclub van jongemannen die er plezier in hadden om onuitgenodigd recepties te bezoeken. Ze namen dan een mand groente in plaats van bloemen mee. Een van die leden was Toon Hermans. Ze kwamen vaak in de café's op de Markt waar ook de vrijgezel Frans ten Dijck, bijgenaamd de Man, altijd vertoefde. Het was deze Frans ten Dijck die de ongeorganiseerde club "Zo mer Get" aanspoorde er een echte vereniging van te maken.

De twee meest "geleerden" van de club, Zef Pfenning, die op Rolduc studeerde en de broer van Toon, Funs Hermans, die grote schrijverskwaliteiten bezat, kregen de opdracht statuten te maken en een naam te bedenken. Deze twee heren noemden de vereniging naar de Man, de Mander (van der Man). De voorzitter van de Mander kreeg de titel, den lezere Man. Ook de lidmaatschapsmedaille noemde men den lezere Man; een ridderfiguur in harnas die de standvastigheid en trouw aan Sittard moest uitbeelden. Ook de carnavalskrant die men uitbracht droeg deze naam Hun lijfspreuk was: Luuj waer wiezer, de Man is van lezer !

Tot op de dag van vandaag is staat carnaval hoog in het vaandel. Maar men zet zich ook in, zoals de statuten vermelden, voor alle goede zaken en tradities in de stad. De meest bekende activiteit is het Maske begraven. Zoals er een begin is aan de vastelaovend is er ook een einde. Werd i929 nog het maske begraven door de bovengenoemde club "Zo mer Get" op Aswoensdag na de vroegmis van 06.00 uur zo wordt nu het Maske begraven om 24.00 uur op Carnavalsdinsdagnacht.

M U S E U M   H E T   D O M E I N   S I T T A R D